

Ständigt flitige sammanställaren av idrottshistoriska texter, professor emeritus J. A. Mangan, har slagit till igen. Denna gång är temat den brittiska medelklassens betydelse för den framväxande idrotten under den viktorianska eran, och materialet är hämtat ur *The International Journal of the History of Sport*, för vilken tidskrift Mangan är verkställande akademisk redaktör. I *A Sport-Loving Society: Victorian and Edwardian Middle-Class England at Play* undersöks medelklassen i förhållande till arbetarklassen när det gäller idrotten, och tesen är att medelklassens roll underskattats i tidigare forskning, till förmån för arbetarklassens. Boken förespråkar ett mer nyanserat förhållningssätt, och argumenterar för betoning av lokal identitet snarare än av klassidentitet, och jämförelser inom klasserna snarare än mellan dem. Åsa Änghede har läst boken för idrottsforum.orgs räkning, och hon fann många stimulerande uppslag av relevans också för svensk idrottsforskning.

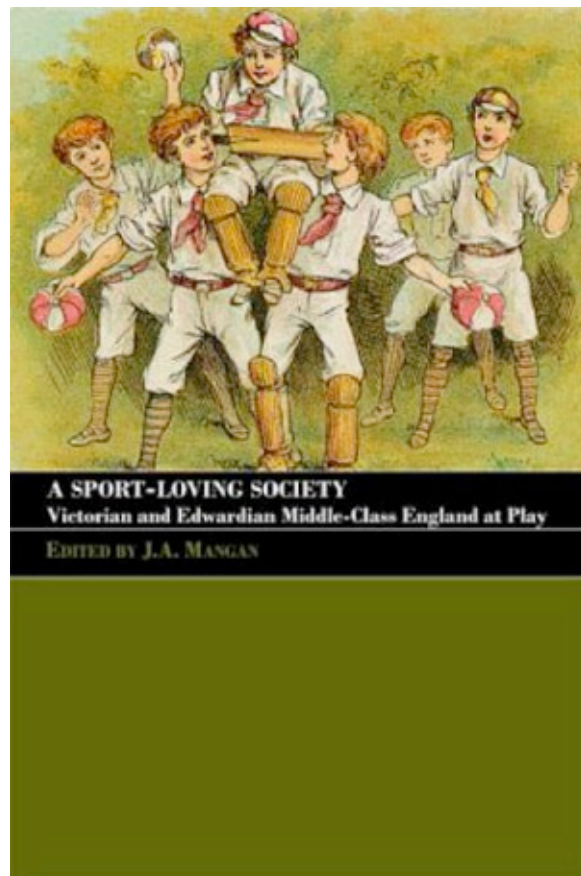
Om idrottens framväxt i drottning Viktorias England

Åsa Änghede

Institutionen för humaniora, Växjö universitet

J. A. Mangan (red)
A Sport-Loving Society: Victorian and Edwardian Middle-Class England at Play
336 sidor, hft.
London: Routledge 2005
ISBN 0-7146-8229-2

Denna bok innehåller ett flertal essäer från *The International Journal of the History of Sport*. Essäerna visar på värdet av idrott som ett redskap för studiet av en vidare social förändring och i boken påvisas också hur viktig medelklassen var för det brittiska imperiets medvetande. Styrkan med boken är dess bredd, den är en studie av den viktorianska medelklassen, samtidigt som den är en studie av en brittisk global identitet. Författarna i boken menar att det är från medelklassamatörismen som i stort sett hela den moderna idrotten härstammar, men ändå har denna varit, och är fortfarande till viss del, en negligerad grupp inom idrottsforskningen. Det har funnits ett alltför litet intresse för just den här gruppens verksamheter, trots den stora betydelse den har fått för den senare idrottens utveckling. Medelklassen i det viktorianska samhället blev huvudaktörer i den nya sociala ordningen, och i den idrottsliga verksamheten kom dess kultur, värderingar och identitet till klarare uttryck än någon annanstans. Vi kan fortfarande märka av dess inflytande på sättet vi organiserar, utövar och tänker kring idrott idag.

Medelklassen har som sagt till stor del negligerats i den tidigare forskningen och gjorts till andra klassens

medborgare, och istället har mycket av den tidigare forskningen koncentrerats på arbetarklassen och dess verksamheter. Mycket av forskningen som behandlar medelklassens idrott 1850-1900 har haft snävt fokus, och förenkling har karaktäriserat analyserna, när man istället borde undersöka medelklassen mer utförligt den var ju faktiskt central för utvecklingen av idrottsboomen under den viktorianska tiden. Privatinternaten var en otroligt viktig arena för utvecklandet av retoriken kring gentlemanna-amatörismen och mycket annat som karaktäriserade den brittiska, men även den internationella idrotten flera generationer framöver. Medelklassens roll har således undervärderats och inte undersökts i tillräckligt stor grad, vilket har att göra med en överkoncentration på arbetarklassen. Vad som enligt författarna behövs är mer komplexitet och mångfald i analysen, så att såväl klassbegreppets skiftande karaktär, förändringar över tid, samt historisk specificitet vad gäller medelklasskultur, beaktas. Det skulle också behövas fler lokala studier av medelklassens inflytande, eller brist på sådan, för utvecklingen av idrottsföreningar m m. Här kan man dra en parallell till idrottsforskningen i Sverige, där vi vet mer om den nationella nivån och dess organisationer än om den lokala nivån. Likaså har man inte i tillräckligt stor utsträckning forskat kring den oorganiserade och informella idrotten, vilken kan vara svår att få fatt i, beroende på källäget. Denna negligering av medelklassen anses av bokens författare vara märklig, eftersom medelklassens idrott och dess värderingar har påverkat systematiseringen, organiseringen och regleringen av den moderna idrotten. *"Historians need to move away from what is currently relatively narrow, crude and coarse-grained analysis and begin to open up Victorian middle-class sport to a far wider base of historical and cultural investigation"*.

Idrott blev en del av den framväxande medelklassens kultur, och i det viktorianska samhället skedde en form av idrottsrevolution, som hade globala konsekvenser – politiskt, kulturellt, ekonomiskt, estetiskt, känslomässigt och spirituellt. Idrott i dess moderna, organiserade, kommersialiserade och extensiva form var en "uppfinning" som tillkom i den viktorianska tidens Storbritannien. Mycket mer forskning krävs för att förstå en av de mest imponerande och negligerade innovationer som det viktorianska samhället frambringade och det finns fortfarande stora luckor att fylla i analyserna av denna företeelse.

Boken är uppdelad efter olika temata.

• **Idrott och skolor**

där relationen mellan viktoriansk maskulinitet, friluftaktiviteter (jakt och fiske) och elitutbildning belyses. Man kan bland annat läsa om hur idrottsutövningen skapade en maskulin identitet som också var karaktärsfostrande. Samtidigt betonas i en annan artikel att mer uppmärksamhet borde riktas mot kontroll istället för just karaktärsfostrande drag, då både pragmatism och idealism låg bakom principen och praktiken. Det påtalas också att man tidigare i forskningen har koncentrerat sig alltför starkt på just klassavgränsningarna, och att man istället borde öka intresset för skillnaderna inom klasserna och koncentrera sig på t ex lokala identiteters betydelse. Det kanske inte alltid har varit klassidentiteten som varit det avgörande för den historiska utvecklingen utan snarare en regional och lokal identitet, vilket man då missar med ett klassperspektiv. Man borde, enligt författarna i boken, också se till de respektabla kontra icke-respektabla aktiviteterna istället för klassgränserna. Det har inte heller funnits ett särskilt stort intresse för livscykelstudier inom idrottsforskningen, istället har det fokuserats alltför mycket på medlemskap, regler och regleringar, samt årsmöten.

• **Idrott, universitet och college**

där det påvisas att det fanns två typer av män, "the rowing men and the reading men". Idrottsutövning (min tolkning av författarnas ord athleticism) som ideologi fick sin näring och uppkomst i privatskolorna, där idrotten ofta fyllde en moralisk funktion. Folkskolans idrottsutövning uttrycktes annorlunda mot den i privatskolorna och läroverken. Idrottsutövningen påverkade alla medelklassens utbildningsinstitutioner och redan under 1880-talet var idrottsutövningen en etablerad ideologi vid medelklassskolorna och de gamla universiteten, som sedan skulle komma att sprida sig till andra skolor, men som också skulle komma att genomsyra den övriga idrottsvärlden. Det var en komplex ideologi, och en populär sådan vid colleges inte bara för sina utbildningskvaliteter, den erbjöd också en avkoppling från de ofta sterila och strikta klassrummen och den gav colleges en möjlighet att locka över- och medelklassen till sin verksamhet.

• **Idrott och frigörelse**

där man bl a kan läsa om idrottens betydelse för kvinnans frigörelse i det viktorianska engelska samhället runt sekelskiftet och hur idrotten bidrog till emancipationen av västvärldens medelklasskvinna. Relationen mellan idrott och kvinnohistorien påtalas av författarna som oerhört viktig, eftersom den visar hur social förändring både orsakar och reflekterar spänningarna som omger definitionerna av könsrollerna och hur idrott både begränsade och förändrade kvinnans roll. Kvinnornas idrottsverksamhet sågs under den här tiden fortfarande som något onaturligt, roande och obetydligt, medan männens sågs som naturlig, önskvärd, seriös och viktig. Enligt Kathleen E. McCrone låg inte det viktiga i vad universiteten och den allmänna opinionen tyckte om den kvinnliga idrotten, utan det viktiga var snarare vad idrotten betydde för kvinnorna själva, nämligen frihet.

• **Idrott och religion**

där man bl a kan läsa om YMCA:s agerande när det gällde den idrottsliga verksamheten, som genomsyrades av pragmatism, men också att idrotten av samtiden sågs både som ett symptom på och som en orsak till den religiösa nergången i det engelska samhället runt sekelskiftet. Författaren menar att idrotten har varit en faktor av stor, men förbisedd, vikt som förklaring till den stadiga nergången i det religiösa deltagandet från 1851 års 50% till dagens 10%.

• **Idrott och rekreation**

där hästkapplöpningen, som stod i fokus för tävlan mellan två kontrasterande värdesystem inom medelklassen, studeras. Det fanns både ett motstånd och ett stöd för denna verksamhet. Amatörfrågan i den engelska rodden under slutet av 1800-talet behandlas också och här fanns det två definitioner av vad en amatör var, där inte någon av dem hade tolkningsföreträde eller kraften att slå ut den andra.

• **Idrott, krig och diplomati**

ger en inblick i utrikespolitiken och de olympiska spelen 1896-1914, där olympierna försökte övertyga regeringen att stöd till de olympiska spelen och deltagande vid dessa kunde gynna Storbritanniens diplomati genom att upprätthålla landets internationella position och inflytande. Idrottsmännen menade att regeringen genom finansiellt stöd kunde hjälpa till att upprätthålla fred.

Boken ger en mängd olika intressanta inblickar i många olika aspekter av och perspektiv på den brittiska medelklassidrotten. Boken erbjuder också möjligheter till intressanta internationella komparationer på en mängd olika områden, som inte bara belyser den rent idrottsliga utvecklingen. Detta resulterar i insikten om hur bred idrottsforskningen egentligen är och med dessa varierande perspektiv visas vilken inneboende spännvidd och bredd som finns inom idrottsforskningen. En mängd olika aspekter av samhällsutvecklingen kan belysas just genom studiet av idrott.

© Åsa Änghede 2006

Köp boken från Adlibris.dk

Kjøp boken fra Akademika.no

Køb bogen fra Samfundslitteratur.dk